

финансијским средствима, док ентитети не одлучују о расподјели тих средстава. Није дефинисано који проценат тих средстава припада ентитетима и расподјелама најчешће не добијају ништа од тог износа или се добије дио на име пројеката за мрежу путева и развоја путне инфраструктуре.

Закон о комуникацијама БиХ је касније био "основ" за доношење бројних прописа и докумената који нису имали сагласност надлежних институција Републике Српске, између осталог и Политика сектора електронских комуникација. Бројне су одлуке које је Савјет министара доносио на основу овог закона, а међу њима је и Одлука о дозволама за кориштење радиофреквенцијског спектра за пружање услуга путем мобилних приступних система, гдје нису уважене примједбе да се намјена утршка ових средстава утврђује уз сагласност Владе Републике Српске.

Због оваквог Закона о комуникацијама, сваки захтјев Владе Републике Српске, односно Министарства саобраћаја и веза Републике Српске, за доношење одређених одлука од интереса за Републику Српску или се одбије или се уопште не разматра од стране институција на нивоу БиХ, а посебно Регулаторне агенције за комуникације БиХ.

Финансијски ефекти по Републику Српску огледају се у губитку значајних финансијских средстава која јој припадају у области телекомуникација, док се развој ове области врши искључиво по одлукама са нивоа БиХ.

У области емитовања, 2002. године, високи представник за БиХ је донио Одлуку којом се проглашава Закон о основама Јавног радио-телевизијског система и о Јавном радио-телевизијском сервису БиХ.

Потом је, у складу са препорукама из Мапе пута ЕУ и захтјева из Студије изводљивости, Парламентарна скупштина БиХ усвојила Закон о јавном радио-телевизијском систему БиХ, а затим и Закон о јавном радио-телевизијском сервису БиХ, чиме је поред већ постојећих РТВ, ФБиХ и РТРС, основан и трећи јавни радио-телевизијски сервис у БиХ, БХРТ. Законом о јавном радио-телевизијском систему БиХ уређују се односи три јавна РТВ сервиса у БиХ. Законом је прописано да систем јавног емитовања у БиХ чине: Радио - телевизија БиХ, Радио - телевизија Републике Српске, Радио-телевизија ФБиХ, чије дјеловање се уређује ентитетским законима о сервису. Наведеним законом предвиђено је успостављање заједничке управљачке структуре између јавних РТВ сервиса - Корпорације јавних РТВ сервиса БиХ, која би била одговорна за рад преносне мреже, њено управљање и одржавање, међународно представљање јавних РТВ сервиса, додјелу фреквенција, права у вези са страним програмом, руковођење имовином и техничким ресурсима, руковођење оглашавањем итд. Због противљења Владе Републике Српске и РТРС, поменута Корпорација још увијек није формирана, а извјесно је да би успостављање Корпорације у складу са принципима

Закона о јавном РТВ систему БиХ, у потпуности обезвриједило статус и аутономију ентитетских јавних РТВ емитера.

Као један од основних проблема у функционисању Јавног РТВ сервиса Републике Српске наводи се проблем наплате РТВ таксе на територији БиХ. Према Закону о јавном РТВ систему БиХ средства прикупљена од наплате РТВ таксе и нето доходак од продаје маркетиншког оглашавања уплаћују се на јединствен рачун, а потом дијели у омјеру БХРТ 50%, РТРС 25% и РТФБиХ 25%. Због тога је РТРС дужна да дио прихода од наплате РТВ таксе и маркетинга дијели са остала два јавна сервиса.

Радио-телевизијз Републике Српске чини напоре у јачању властите инкасат службе и наплате РТВ таксе за подручје Републике Српске, док истовремено, друга два јавна сервиса у БиХ не чине готово ништа на том пољу. Према анализама које је радила Радио телевизија Републике Српске, на територији ФБиХ наплатом РТВ таксе није обухваћено око 540.000 претплатника, због чега се процјењује да је Радио телевизија Републике Српске до сада оштећена за око 12 милиона КМ.

2.1.5 Правосудни систем

Одлуком високог представника Волфганга Петрича о доношењу Закона о Високом судском и тужилачком савјету Републике Српске укинута су Високи судски савјет и Високи тужилачки савјет Републике Српске. Такође, чланом 18. овог закона потпуно је одузето овлаштење Народној скупштини Републике Српске да бира и разрјешава судије и предсједнике судова, јавне тужиоце и замјенике јавних тужилаца. Доношењу горе наведеног закона претходила је Одлука високог представника Волфганга Петрича о амандманима на Устав Републике Српске.

Високи представник се није зауставио на својој одлуци којом је формирао Високи судски и тужилачки савјет Републике Српске и тиме укинуо претходна два савјета, већ је успоставио потпуно нови Високи судски и тужилачки савјет на нивоу БиХ.

На овај начин су престали са радом Високи судски савјет и Високи тужилачки савјет у Републици Српској, као и у ФБиХ, који су били регулаторна тијела на нивоу ентитета у областима рада суда и јавних тужилаштава и до тада обављали послове именовања и разрјешења носилаца правосудних функција, спровођења едукације, давања сагласности на унутрашњу организацију и систематизацију радних мјеста, припрему плана буџета, спровођење дисциплинског поступка и др.

Иако је 2002. године установљен Високи судски и тужилачки савјет Републике Српске, 2004. године је Народна скупштина Републике Српске донијела Закључак којим је препоручила Влади Републике Српске да потпише Споразум о преносу надлежности

са Републике Српске на Парламентарну скупштину БиХ за доношење Закона о установљењу Високог судског и тужилачког савјета БиХ. Истим Закључком је Народна скупштина Републике Српске обавезала Владу Републике Српске и посланике из Српске да се у Парламентарној скупштини БиХ залажу да се кроз Закон уграде рјешења која ће институционално и суштински сачувати утицај ентитета, што подразумева формирање подсавјета са јасно дефинисаном улогом и процедуром рада у односу на Високи судски и тужилачки савјет БиХ, да се текст Споразума прије потписивања усклади са терминологијом из Устава и да сједиште Високог судског и тужилачког савјета БиХ буде у Источном Сарајеву.

Народна скупштина Републике Српске је у закључку констатовала да, у случају да се не испоштују закључци Народне Скупштине приликом доношења Закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ, Народна Скупштина задржава право да повуче сагласност на Споразум о преносу надлежности, на исти начин на који је исти и дала, те да се кроз парламентарну процедуру у Парламентарна скупштина БиХ, оспори Закон о Високом судском и тужилачком савјету. Дакле, Народна Скупштина Републике Српске је прихватила Споразум о преносу надлежности са ентитетског на ниво БиХ, али под одређеним условима. Битно је истаћи да је Високи судски и тужилачки савјет Републике Српске уставна категорија и још увијек постоји по Уставу Републике Српске.

Високи представник Волфганг Петрич је противправним интервенисањем наметнуо амандмане на Устав Републике Српске и формирао је Вијеће народа које врши законодавну власт са Народном скупштином Републике Српске тј. штити витални национални интерес конститутивних народа у Републици Српској. Чине га по осам представника из сва три конститутивна народа, те четири представника из реда осталих.

Такође, истим амандманима формирано је и Вијеће за заштиту виталног интереса при Уставном суду Републике Српске, које се састоји од седам чланова, по два из реда сваког конститутивног народа и један из реда Осталих.

Прописи којима се уређују витални интереси конститутивних народа, донесени су када их у истом тексту усвоје Народна скупштина и Вијеће народа. Уколико се не постигне сагласност око текста, спорна питања подносе се на одлучивање Вијећу за заштиту виталног интереса при Уставном суду Републике Српске. Ово Вијеће наметнутим амандманима има овлаштења да са два гласа судија који долазе из реда једног конститутивног народа може да заустави ступање на снагу сваког закона који буде усвојен у Народној скупштини Републике Српске. Са оваквом организацијом Уставног суда сваки закон може да се прогласи штетним по витални национални интерес једног од три конститутивна народа и да се блокира његово ступање на снагу.

Исти високи представник је, супротно одредбама члана III став 3. тачка а) Устава БиХ, наметнуо Закон о суду БиХ који је ступио на снагу 5. децембра 2000. године. Овим законом је противуставно основан Суд БиХ. Суд је добио кривичну, управну и апелациону надлежност, иако Уставни суд БиХ у складу са чланом 6. Устава БиХ има скоро све ове надлежности за поступање. По овом закону посебно је дискутабилна одредба члана 7. став 2. тачка б) овог закона по којој је Суд БиХ надлежан да суди за сва кривична дјела прописана законима Републике Српске, ФБиХ и Брчко Дистрикта БиХ, која могу имати озбиљне реперкусије или штетне посљедице на привреду БиХ. Оваква формулација изазвала је огромну рефлексију на функционисање правосуђа у БиХ јер је својом непрецизношћу отворила простор да Суд БиХ може у било које вријеме без икаквих критеријума да преузима у своју надлежност предмете од било којег суда у ентитетима и Брчко Дистрикту БиХ. Такође, Суду БиХ је у складу са чланом 7. став 3. тачка д) овог закона предата надлежност да рјешава сукоб надлежности између судова у ентитетима и између судова различитих ентитета, што је у супротности са чланом VI став 3. тачка а) Устава БиХ.

Попут Суда БиХ, на исти начин је вануставно формирано Тужилаштво БиХ и успостављен правосудни систем на нивоу заједничких институција иако Анексом 4. Дејтонског споразума није уопште утврђено постојање Суда и Тужилаштва на нивоу БиХ. Почетком 2005. године успостављено је у склопу Тужилаштва БиХ Одјељење за ратне злочине које се бави процесуирањем починиоца ратних злочина у периоду ратних сукоба од 1992. до 1995. године. Тужилаштво БиХ поступа односно преузима кривично гоњење и за кривична дјела која су прописана ентитетским законима, те на тај начин преузима надлежност Тужилаштва Републике Српске што је произвело бројне злоупотребе у пракси.

Равноправност грађана БиХ посебно је нарушена преносом надлежности у области истраживања ратних злочина чиме је омогућено селективно процесуирање ових кривичних дјела и онемогућено процесуирање појединих предмета мимо воље Тужилаштва БиХ, јер је окружним и кантоналним тужилаштвима, која су и водила истрагу, онемогућено да подигну оптужницу и заступају предмет код надлежног суда уколико немају неопходну сагласност Тужилаштва БиХ (Меморандум).

Такође, формирана је и судска полиција БиХ чија је основна улога пружање подршке у раду Суда и Тужилаштва БиХ.

Одлукама високог представника Педи Ешдауна, 24. јануара 2003. године донесени су Кривични закон БиХ и Закон о кривичном поступку БиХ. Кривични закон БиХ је скоро на идентичан начин дефинисао основна питања кривичног законодавства као што је регулисано у Кривичном закону Републике Српске и ФБиХ. Овим законом прописане су групе кривичних дјела која су већ била регулисана у кривичним законима

ентитета: кривична дјела против основних права и слобода човјека и грађанина, кривична дјела против човјечности и међународног права, кривична дјела против привреде, кривична дјела против службене дужности, кривична дјела против правосуђа, итд. Користећи тзв. „бонска овлашћења“ високи представник Валентин Инцко је у јулу 2021. године наметнуо Одлуку којом се доноси Закон о допуни Кривичног закона БиХ којом забрањује негирање геноцида, злочина против човјечности и ратних злочина.

Закон о кривичном поступку БиХ такође је преузео одредбе закона о кривичном поступку који су били на снази у Републици Српској и ФБиХ. Основни принципи вођења кривичног поступка (право на правично суђење, право на одбрану, радње доказивања у кривичном поступку, право на жалбу, итд.) дефинисани су на начин како је већ било прописано у законима ентитета. Једина намјера доношења ових закона је била формирање кривичног законодавства и институција за његово спровођење на нивоу БиХ како би се јачао БиХ ниво власти, а слабиле ентитетске институције, што је супротно основним принципима Дејтонског споразума јер је правосудни систем у БиХ, у складу са чланом 3. став 3. тачка а) Устава БиХ, у искључивој надлежности ентитета.

Поред јачања БиХ нивоа власти, евидентни су и одређени интереси који су нпр. у суђењима за предмете ратних злочина задовољени кроз дјеловања у којима су била оптужена лица српске националности у којима је Суд умјесто да примјењује Кривични закон СФРЈ, који је важио у вријеме извршења радње кривичног дјела, примјењивао наметнути Кривични закон БиХ. То је довело до игнорисања основних принципа кривичног права по коме се на извршиоца кривичног дјела примјењује закон који је био на снази у вријеме извршења кривичног дјела. Примјена Кривичног закона БиХ како је предње наведено довела је до крајње селективног приступа у раду Суда БиХ, а суђења за ратне злочине је само један од примјера који јасно указује на сврху формирања и оснивања Суда БиХ и Тужилаштва БиХ.

Закон о имунитету БиХ донесен је одлуком високог представника од 6. октобра 2002. године и исти утврђује лица која имају право да се позову на имунитет у одбрани у кривичном и парничном поступку и прописује посебна правила кривичног и парничног поступка која су обавезујућа за тужилаштва, судове, као и друге учеснике у кривичном и парничном поступку. Право на имунитет од кривичне или грађанске одговорности имају посланици и чланови Парламентарне скупштине БиХ, а чланови Предсједништва БиХ и чланова Савјета министара имају право на имунитет од грађанске одговорности.

Одлуком високог представника од 06. октобра 2002. године донесен је и Закон о имунитету Републике Српске, који као и закон на нивоу БиХ утврђује лица која имају право да се позову на имунитет у одбрани у кривичном и парничном поступку. У том смислу, право на имунитет од кривичне или грађанске одговорности имају посланици и

чланови Народне скупштине и Вијећа народа, а предсједник и потпредсједници Републике Српске као и чланови Владе Републике Српске могу се позвати на имунитет од оптужби за одговорност у парничним поступцима.

Народна скупштина Републике Српске је на 13. Посебној сједници која је одржана дана 19.04.2024. године, усвојила Закон о имунитету Републике Српске и ставила ван снаге закон из 2002. године, који је наметнуо високи представник.

Област правосуђа је један од најбољих примјера да пренос надлежности не подразумијева истовремено и напредак за одређену област. Одлукама високог представника наметнути су закони и формиран су Високи судски и тужилачки савјет, Суд БиХ и Тужилаштво БиХ. Поред тога наметнути су и донесени сви проведбени прописи и обезбјеђена огромна финансијска средства, а ипак вријеме је показало да наведене институције не функционишу у складу са правним стандардима и нормама и њиховим резултатима рада нико у БиХ није задовољан.

2.1.6 Регистрација правних лица која оснивају институције БиХ

Позивајући се на потребу стварања јединственог привредног простора у БиХ и стварања јасног регулаторног окружења, те у циљу уклањања баријера за пословање, високи представник одлуком доноси Закон о регистрацији правних лица које оснивају институције БиХ. Овим законом уређују се услови и начин регистрације правних особа које оснивају институције БиХ, надлежност за вођење, чување и руковање Регистром за упис правних лица БиХ, поступак регистрације и др.

2.1.7 Стандардизација и метрологија

Република Српска је законима из области стандардизације, метрологије и контроле предмета од драгоцјених метала који су донесени 1999. године, прописала самосталан систем стандардизације и метрологије у Републици Српској и на њима се заснивао рад Републичког завода за стандардизацију и метрологију.

У новембру 2000. године, високи представник за БиХ донио је шест одлука којима су наметнути закони у овој области, и то:

1. Одлука о закону о акредитовању БиХ, којом је наметнут Закон о акредитовању БиХ,
2. Одлука о закону о оснивању института за акредитовање БиХ, којом је наметнут Закон о оснивању института за акредитовање БиХ,
3. Одлука о Закону о стандардизацији, којом је наметнут Закон о стандардизацији БиХ,

4. Одлука о Закону о метрологији БиХ којом је наметнут Закон о метрологији БиХ,
5. Одлука о Закону о мјерним јединицама БиХ којом је наметнут Закон о мјерним јединицама БиХ и
6. Одлука о Закону о оснивању института за стандарде, метрологију и интелектуалну својину БиХ којом је наметнут Закон о оснивању института за стандарде, метрологију и интелектуалну својину БиХ.

Сви наведени закони су током 2001. године, у истовјетном тексту, усвојени од стране Парламентарне скупштине БиХ. Овим законима прописано је успостављање ентитетских институција за стандардизацију и метрологију, као и доношење ентитетских закона из области стандардизације, метрологије и контроле предмета од драгоцјених метала и успостављање идентичне структуре у оба ентитета БиХ, што је Република Српска и реализовала.

Због тога су у Републици Српској 2002. године усвојени сљедећи закони:

1. Закон о стандардизацији у Републици Српској,
2. Закон о метрологији у Републици Српској и
3. Закон о контроли предмета од драгоцјених метала у Републици Српској.

Наведени закони усаглашени су са законима донесеним на нивоу БиХ. Наведеним законима Републике Српске и БиХ, јасно су прописане надлежности Републике Српске и нивоа БиХ, односно надлежности Републичког завода за стандардизацију и метрологију и Института за стандарде, метрологију и интелектуално власништво БиХ.

Током 2004. године, у овој области су донесена три нова закона и то: Закон о оснивању Института за стандардизацију БиХ, Закон о оснивању Института за интелектуално власништво БиХ и Закон о оснивању Института за метрологију БиХ.

Наведеним прописима Институт за стандарде, метрологију и интелектуалну својину БиХ је подијељен на три института, те су настале нове институције: Институт за стандардизацију БиХ, Институт за метрологију БиХ, Институт за интелектуално власништво БиХ.

И поред вишеструких захтјева од представника Републике Српске да, приликом доношења закона о оснивању Института за стандардизацију БиХ, Института за метрологију БиХ, Института за интелектуално власништво БиХ и Института за акредитовање БиХ, сједиште Института за метрологију БиХ и Института за акредитовање БиХ буде у Бањој Луци, само је сједиште Института за стандардизацију БиХ премјештено у Републику Српску и налази се у Источном Сарајеву. Сви остали институти имају сједиште у ФБиХ, чиме је Република Српска значајно оштећена.

Закони на нивоу БиХ, а нарочито у области метрологије, никада нису имплементирани, што у доброј мјери спречава спровођење закона на ентитетском нивоу и онемогућава израду јединственог метролошког система према европском моделу. Институт за метрологију БиХ није имплементирао Закон о метрологији БиХ, те је доносио подзаконске акте супротно поменутом закону. Институт се није бавио законом предвиђеним активностима из своје надлежности, а настојао је да преотме што већи број послова из надлежности Завода за метрологију ФБиХ. Такође, годинама опструираше формирање Савјета за метрологију БХХ, чиме значајно угрожава метролошки систем у Републици Српској и ФБиХ.

Због свега наведеног, Републички завод за стандардизацију и метрологију је, Законом о измјенама и допунама Закона о метрологији Републике Српске и Законом о метрологији у Републици Српској, вратио одређене надлежности као што су: овлашћивање лабораторије за верификацију мјерила и именовање тијела за оцјењивање усаглашености мјерила (испитивање типа). Завод је, такође, задржао надлежност у области законске метрологије и контроле предмета од драгоцјених метала.

У области заштите интелектуалне својине, све послове је преузео Институт за интелектуално власништво БиХ.

2.1.8 Располагање имовином

Закон о привременој забрани располагања државном имовином БиХ донесен је одлуком високог представника од 18. марта 2005. године, а након чега је услиједило много измјена предметног закона којима се привремена забрана располагања имовином продужава. Прије доношења овог закона, располагање државном имовином на територији Републике Српске се вршило у складу са прописима којима се регулише област имовинско-правних односа у Републици Српској.

Одлуком високог представника од 18. марта 2005. године донесен је и Закон о привременој забрани располагања државном имовином Републике Српске. Народна скупштина Републике Српске је на 27. сједници одржаној 14. децембра 2010. године донијела Закон о статусу државне имовине која се налази на територији Републике Српске и под забраном је располагања.

2.1.9 Изборно законодавство

Изборним законом БиХ из 2001. године регулисан је поступак избора чланова Предсједништва БиХ и чланова и делегата Парламентарне скупштине БиХ и утврђени принципи који важе за изборе на свим нивоима власти у БиХ.

Одлукама високог представника за БиХ проширена су овлашћења Централне изборне комисије на начин да она расписује, организује и спроводи изборе на цијелој територији БиХ. Према наведеном закону, Централна изборна комисија је успостављена као независни орган, надлежан за спровођење избора у БиХ на свим нивоима власти.

Прије доношења Изборног закона БиХ избори су се организовали и спроводили према правилима које је успоставила Европска организација за европску безбједност и сарадњу (ОЕБС).

2.2 Антидејтонско дјеловање Уставног суда БиХ

Као један од инструмената за урушавање дејтонске БиХ кориштен је и користи се Уставни суд Босне и Херцеговине. Уставни суд Босне и Херцеговине, као орган који одлучује о сагласности опшних аката са Уставом БиХ, приликом оцјене уставности неких од закона које је донио високи представник, био је потпуно недосљедан у властитој пракси и није имао јединствен став, тачније, мишљења судија су била супростављена и различита, те политички детерминисана. Исто тако је и у случају доношења одлука на поднесене иницијативе за оцјену уставности и законитости од стране бошњачких политичара, које су у правилу биле на штету Републике Српске и њених грађана.

Умјесто да брани Устав БиХ од таквих повреда, Уставни суд БиХ, под контролом двоје бошњачких и троје страних судија, пружа подршку свим деструктивним факторима и користи сваку прилику да ослободи уставом гарантовану аутономију ентитета.

Уставни суд БиХ установљен је Уставом БиХ. Састоји се од девет чланова. Четири члана бира Представнички дом ФБиХ, два члана Народна скупштина Републике Српске, а преостала три члана бира предсједник Европског суда за људска права након консултација са Предсједништвом БиХ.

Судије које бира предсједник Европског суда за људска права не могу бити држављани БиХ или било које сусједне државе. Дакле, троје судија су странци који не могу познавати правни систем у БиХ попут домицилних лица. У складу са чланом 6. став 1. тачка д) Устава БиХ, након истека првог мандата може се законом предвидјети другачији метод селекције тројице судије одабраних од стране Европског суда за људска права.

У даљем тексту издвајамо неколико одлука Уставног суда БиХ донесених на штету Републике Српске и супротно Дејтонском споразуму.

2.2.1 Устав Републике Српске

Одлука У-5/98 од 1. јула 2000. године, у дијелу који се односи на конститутивност народа. Наиме, тадашњи предсједавајући Предсједништва БиХ Алија Изетбеговић покренуо је поступак пред Уставним судом БиХ ради оцјењивања сагласности Устава Републике Српске и Устава ФБиХ са Уставом БиХ. Предсједавајући Предсједништва БиХ, између осталог, спорио је сагласност одредбе члана 1. Устава Републике Српске са посљедњом алинејом преамбуле Устава БиХ. Одредба члана 1. Устава Републике Српске гласила је: „Република Српска је држава српског народа и свих њених грађана.“

Иако преамбула нема нормативни карактер, Уставни суд БиХ закључује да одредба члана 1. Устава Републике Српске крши уставни статус Бошњака и Хрвата који им је додијељен посљедњом алинејом Преамбуле Устава БиХ.

2.2.2 Успостављање Суда БиХ

Одлука У-26/01 од 28. септембра 2001. године, у марту 2001. године, 25 посланика Народне скупштине Републике Српске упутило је захтјев за оцјену уставности Закона о Суду БиХ, који је одлуком наметнуо високи представник за БиХ. У захтјеву се тражило да Уставни суд БиХ одлучи, постоји ли уставни основ за доношење закона којим се оснива нова правосудна институција, а с обзиром на то да иста није предвиђена Уставом БиХ. Уставни суд БиХ донио је Одлуку да је Закон о суду БиХ у складу са Уставом БиХ. Према издвојеним мишљењима троје судија Уставног суда БиХ, не постоји уставни основ за доношење овог закона. У образложењу Одлуке, Уставни суд објашњава да је таква институција неопходна у БиХ. Међутим како је истакнуто у једном од издвојених мишљења, Суд БиХ сагласно својој природи и надлежности не може и не треба одговарати на питање да ли је Суд БиХ потребан или не, већ треба утврдити да ли је предметни закон у складу са Уставом БиХ.

2.2.3 Називи општина

Одлуком У-44/01 од 27. фебруара 2004. године, Уставни суд БиХ утврдио је да дио члана 11. Закона о територијалној организацији и локалној самоуправи и назив и чл. 1. и 2. Закона о Граду Српско Сарајево, у односу на називе: Град Српско Сарајево, Српски Дрвар, Српски Сански Мост, Српски Мостар, Српско Горажде, Србиње, Српски Кључ, Српска Костајница, Српски Брод, Српска Илиџа, Српско Ново Сарајево, Српски Стар и Град и Српско Орашје, није ускладу са чланом II/4, у вези са чл. II /3. и II 1/5. Устава БиХ.

2.2.4 Застава, грб и химна

Одлука У-4/04 од 31. марта 2006. године, на захтјев тадашњег предсједавајућег Предсједништва БиХ Сулејмана Тихића, Уставни суд БиХ донио је одлуку којом је утврдио да чл. 2. и 3. Уставног закона о застави, грбу и химни Републике Српске, чл. 2 и 3. Закона о употреби заставе, грба и химне, у дијелу у којем је прописано да се заставом, грбом и химном Републике Српске представља државност Републике Српске, те да се симболи Републике Српске употребљавају у складу са моралним нормама српског народа и чл. 1. и 2. Закона о грбу и застави ФБиХ, нису складу са Уставом БиХ и Међународном конвенцијом о укидању свих облика расне дискриминације из Анекса I Устава БиХ.

2.2.5 Дан Републике Српске

Одлука У-3/13 од 26. новембра 2015. године, на захтјев члана Предсједништва БиХ Бакира Изетбеговића, Уставни суд БиХ донио је одлуку којом је утврдио да члан 3.б) Закона о празницима Републике Српске није у складу са чланом I/2. Устава БиХ. чланом II/4. Устава БиХ у вези са чланом 1.1 и чланом 2.а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације и чланом 1. Протокола број 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Члану Предсједништва БиХ споран је био републички празник Дан Републике Српске који се празнује 9. јануара и који нема никакав национални нити вјерски карактер.

2.2.6 Пољопривредно земљиште

Одлука У-8/19 од 6. фебруара 2020. године, одлучујући о захтјеву седам делегата Вијећа народа Републике Српске за оцјену уставности члана 53. Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске. Уставни суд БиХ установио је да члан 53. Закона о пољопривредном земљишту Републике Српске није у сагласности са чланом I/1, чланом III/3.б) и чланом IV/4.е) Устава БиХ. Чланом 53. прописано је да пољопривредно земљиште на територији Републике уписано у јавним евиденцијама као општенародна имовина, без уписаног право коришћења, управљања или располагања, друштвена, односно државна својина са правом коришћења, управљања или располагања у корист предузећа која су било предмет приватизације или је уписано као посјед тих предузећа, или као посјед бивших друштвено-правних лица са сједиштем ван територије Републике, ступањем на снагу Закона, по сили закона, постаје својина и посјед Републике. Према незваничним подацима, тачно 85.596 хектара пољопривредног земљишта у 25 општина и градова Републике Српске, толико би ниво БиХ да присвоји од Републике Српске овом одлуком, унаточ томе што БиХ нема своју имовину, већ она припада ентитетима.

2.2.7 Шуме Републике Српске

Одлука У-4/21 од 27. септембра 2021. године, као и у претходно наведеној одлуци делегати Вијећа народа Републике Српске поднијели су захтјев за оцјену уставности Закона о шумама Републике Српске. Уставни суд БиХ прогласио је неуставним све одредбе Закона према којима су шуме и шумско земљиште у својини Републике Српске, јер исте нису у складу са чл. I/1, III/3.б) и IV/4.е) Устава БиХ. Међутим, у издвојеном мишљењу судије Златка М. Кнежевића указано је на парадоксални закључак Уставног суда БиХ: „Кад погледамо диспозитив одлуке долазимо до парадоксалног закључка да уставна категорија (ентитет Република Српска) не може бити титулар једне некретнине (шума и шумског земљишта), а сви други могу. Могу правна лица, могу физичка лица, а произилази да може и Босна и Херцеговина, али само Република Српска не може. (...) А шта ако неко правно или физичко лице поклони шуме (шуму као катастарску јединицу) Републици Српској? Како ће се то књижити у катастру?“.

2.2.8 Уставни принципи и правосудне институције у БиХ

Одлука У-2/22 од 26. маја 2022. године, одлучујући о захтјеву 15 чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине за рјешавање спора између Босне и Херцеговине и Републике Српске, Уставни суд Босне и Херцеговине утврђује да постоји спор у вези с актима које је донијела Народна скупштина Републике Српске и то: тач. 17, 18, 19. и 20. Декларације о уставним принципима број 02/1-021- 1034/21 од 10. децембра 2021. године, тач. 4. и 5. Закључака у вези Информације о правосудним институцијама БиХ број: 02/1-021-1032/21 од 10. децембра 2021. године, тач. 4. и 5. Закључака у вези Информације о преносу надлежности са Републике Српске на ниво БиХ у области одбране и сигурности број 02/1-021-1033/21 од 10. децембра 2021. године, тач. 5. и 6. Закључака у вези Информације о преносу надлежности у области индиректног опорезивања број 02/1-021-1031/21 од 10. децембра 2021. године, те тач. 2. и 3. Закључака у вези Информације о преносу надлежности са Републике Српске на ниво БиХ број 02/1-021-1030/21 од 10. децембра 2021. године. Утврђује се да одредбе наведених аката нису у складу са чланом I/2. Устава Босне и Херцеговине, којим је прописано да је Босна и Херцеговина је демократска држава, која функционише на принципу владавине права и на основу слободних и демократских избора и чланом III/3.б) Устава Босне и Херцеговине, који каже да ће ентитети и њихове ниже јединице у потпуности ће поштовати овај Устав, којим се стављају ван снаге одредбе закона Босне и Херцеговине и одредбе устава и закона ентитета које су у супротности с њим, као и одлуке институција Босне и Херцеговине. Општи принципи међународног права представљају интегрални дио правног поретка Босне и Херцеговине и ентитета. Наведене одредбе се укидају.

2.2.9 Непокретна имовина

Одлука У-10/22 од 22. септембра 2022. године, усваја се захтјев шест делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Утврђује се да Република Српска нема уставну надлежност за регулисање правне материје која је предмет Закона о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти ("Службени гласник Републике Српске" број 29/22), јер је то, у складу са чланом I/1, чланом III/3.б) и чланом IV/4.е) Устава Босне и Херцеговине, надлежност Босне и Херцеговине. У складу са чланом 61. став (2) Устава Босне и Херцеговине, ставља се ван правне снаге Закон о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти ("Службени гласник Републике Српске" број 29/22). Напомињемо да је њемачки дипломата кристијан Шмит, 12. априла 2022. године, везано за поменути закон донио Налог о обустављању примјене спорног закона број 01/22 објављен у „Службеном гласнику БиХ“ број 22/22. У Налогу је наведено да се примјена спорног закона овим путем обуставља до ступања на снагу коначне одлуке Уставног суда о спорном закону.

Одлука о привременој мјери У-5/23 од 02. марта 2023. године, Денис Бећировић, члан Предсједништва Босне и Херцеговине, поднио је 22. фебруара 2023. године Уставном суду Босне и Херцеговине захтјев за оцјену уставности Закона о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти ("Службени гласник Републике Српске" број 16/23). Осим тога, Уставни суд је 28. фебруара 2023. године примио још три захтјева за оцјену уставности истог закона у којима су такође постављени и захтјеви за доношење привремене мјере. Захтјеве су поднијели Жељко Комшић, члан Предсједништва Босне и Херцеговине, 11 посланика Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и пет делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Сви подносиоци захтјева су, на основу члана 64. Правила Уставног суда, поднијели и захтјеве за доношење привремене мјере којом би Уставни суд привремено ставио ван правне снаге оспорени закон до доношења коначне одлуке Уставног суда. С обзиром на то да се наведени захтјеви заснивају на истим или сличним тврдњама о неуставности оспореног закона и да се тражи доношење исте привремене мјере, Уставни суд је донио одлуку о спајању наведених захтјева.

Подносиоци захтјева сматрају да је оспорени закон супротан одредбама чл. I/2, III/3б), IV/4а) и е) и VI/5 Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Анекса II Устава Босне и Херцеговине. Указује се да је оспорени закон формом и садржајем истовјетан ранијем Закону о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти ("Службени гласник РС" број: 29/22), који је Уставни суд прогласио неуставним Одлуком о допустивости и меритуму број У-10/22 од 22. септембра 2022. године. У вези с тим, између осталог, они наводе да Република Српска нема уставну надлежност за уређење правне материје која је предмет оспореног закона, те да он представља наставак неуставног располагања државном имовином на подручју тог ентитета. Такође се

наводи да се оспореним законом „озакоњује“ досадашње незаконито дјеловање наведеног ентитета у односу на државну имовину. Усвајен је захтјев за доношење привремене мјере за стављање ван правне снаге Закона о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти (Службени гласник Републике Српске“ број 16/23).

Одлука о привременој мјери У-6/24 од 30. маја 2024. године, тринаест посланика Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, поднијели су 12. марта 2024. године Уставном суду Босне и Херцеговине захтјев за рјешавање спора с ентитетом Република Српска због доношења Одлуке о начину и условима продаје непокретности у својини РС, које се налазе у оквиру посебног подручја Јахорина, јавним надметањем – лицитацијом ("Службени гласник Републике Српске" број: 114/23). Подносиоци захтјева су, у случају да Уставни суд закључи да није ријеч о спору између ентитета РС и државе Босне и Херцеговине, затражили оцјену уставности спорне одлуке у односу на чл. I/1, I/2 и VI/5 Устава Босне и Херцеговине. Истовремено, подносиоци захтјева траже доношење привремене мјере којом би се "обуставила примјена спорне одлуке до коначне одлуке Уставног суда о захтјеву".

Подносиоци захтјева наводе да игнорисањем одлука Уставног суда, које су коначне и обавезујуће, институције ентитета РС настављају без правног основа да располажу јавним добрима и шумама као дијеловима државне имовине.

Уставни суд је усвојио захтјев за доношење привремене мјере, те привремено обуставио примјену Одлуке о начину и условима продаје непокретности у својини Републике Српске, које се налазе у оквиру посебног подручја Јахорина, јавним надметањем – лицитацијом ("Службени гласник Републике Српске" број: 114/23).

2.2.10 Резиме рада Уставног суда БиХ

Код одлучивања Уставног суда у свим горе издвојеним одлукама већина се постиже подршком страних судија ставовима бошњачких представника Федерације БиХ у Уставном суду БиХ и прегласавањем судија из Републике Српске, а одлуке су правно неутемељене и супротне одредбама Устава БиХ о подјели надлежности између БиХ и ентитета.

Типичан примјер су горе наведене одлуке о имовини, тако нпр. одлукама Уставног суда није прихваћена аутономија и надлежност ентитета када је ријеч о регулисању имовинских односа, иако уговорна подјела територије и утврђивање међуентитетске границе, како су Женевским споразумом и Анексом II Дејтонског споразума, а на бази Резолуције Савјета безбједности УН број 942/94 и Плана Контакт групе између себе уредиле Република Српска и Федерација БиХ, по природи ствари

(правној и свакој другој природи) значи да територија (и оно што је на њој и под њом) с једне стране те границе припада и јесте имовина тог ентитета, док све то са друге стране те границе припада и јесте имовина оног другог ентитета.

Управо из тих разлога Уставом БиХ је утврђена аутономија и надлежност ентитета када је ријеч о регулисању имовинских односа, исто као што је дефинисано право и обавеза институција свих нивоа власти у БиХ, како заједничких тако и ентитетских, да се придржавају подјеле надлежности, међутим одлука у складу са стварним и правно-релевантним стањем не одговара ставовима бошњачких политичара из којих разлога се свјесно искривљују чињенице иако се из истих јасно види правна утемељеност критика на рачун Уставног суда.

Према томе, захтјеви Републике Српске везани за Уставни суд БиХ произилазе из потребе да Уставни суд не креира одредбе Устава БиХ, јер је Уставни суд уставни коректив, а не уставни креатор. Оваква пракса суда је недемократска и ауторитарна, а одвија се под изговором заштите интереса свих грађана БиХ, иако је више него очито да то није тачно и да је Уставни суд полуга у рукама институције високог представника и бошњачких политичара.

Евидентно је да је у одлукама Уставног суда БиХ нарушен принцип владавине права и да у БиХ не постоји заједнички уставни систем, већ парцијалан, зависан од поднесених захтјева или ставова овлашћених подносилаца захтјева. Оваквим одлукама нити је постигнут циљ оцјене уставности, нити је ојачана Босна и Херцеговина као уставни систем, нити је Уставни суд поступио као уставни коректив, већ све супротно, дајући за право тврдњама о неправедном поступању.

Захтјеви представника Републике Српске, првенствено предсједника Републике Српске, да стране судије из Уставног суда БиХ напусте суд, а што је била обавеза која се давно требала испунити и што би био један од услова да сама БиХ буде суверена и независна држава, не наилазе на било који вид разумијевања бошњачких политичара, односно јасно указују да у водећим политичким структурама Федерације БиХ не постоји жеља и намјера да се на бази Дејтонског споразума изгради БиХ. Понашање бошњачких политичара, с једне стране јасно показује одсуство политичке свијести о изградњи уставних и законитих структура једне државе, а с друге стране потврђује индолентност бошњачких политичара и тотално одсуство одговорности у процесима изградње и напретка БиХ.

Напомињемо да је било више покушаја незаконитог одузимања имовине Републике Српске, а да је Уставни суд поводом апелације 1998. године члана Предсједништва БиХ Алије Изетбеговића донио Одлуку 5/98 у корист Републике Српске у којој наводи да је Република Српска носилац имовинско-правних односа, то јесте, да

је члан 68. Устава Републике Српске у складу са Уставом Босне и Херцеговине. Својевремено, без притисака одређених међународних фактора и растућих унитаристичких апетита бошњачких политичара, Уставни суд БиХ је имао капацитет да доноси правно утемељене одлуке.

Такође, на 28-ом састанку у Венецији 13. и 14. септембра 1996. године, Венецијанска комисија је усвојила мишљење о сагласности/компатибилности Устава Федерације БиХ и Устава Републике Српске са Уставом Босне и Херцеговине

Из Устава БиХ нигдје не произилази било какво овлашћење да Босна и Херцеговине може регулисати стварна права, већ је то управо надлежност Републике Српске што потврђује и документ Венецијанске комисије гдје се каже да су избјегнуте некомпатибилности који се тичу конкретно наведеног члана 68. Устав Републике Српске прошао је све неопходне процедуре и добио међународну подршку, а Република Српска право да уређује својинске и облигационе односе.

Међутим, под поменутиим притиском, новим Одлукама Уставног суда БиХ, које се односе на "државну имовину" или нпр. "шуме" се настоји присилно присвојити пољопривредна земљишта, шуме, воде и друга имовина Републике Српске, а за шта не постоји уставно упориште, чиме Уставни суд БиХ извршава своју улогу у разградњи дејтонске БиХ и погодује унитаристичким струјама у БиХ. Тиме се наставља неуставан пренос надлежности и потпуно занемаривање одредбе чл. I/3 да је Босна и Херцеговина састављена од два ентитета Федерације БиХ и Републике Српске, као и чл. III Устава у којем су набројане све надлежности Босне и Херцеговине, уз могућност успостављања нових само на основу договора ентитета.

Исте су довеле до озбиљног нарушавања уставног система Босне и Херцеговине у смислу прихватања дискриминирајућег статуса Републике Српске у односу на други ентитет и Дистрикт Брчко БиХ, што је ноторно у супротности с уставним начелом владавине права.

Спорне одлуке Уставног суда БиХ и активности и незаконите радње које предузимају одређени представници међународне заједнице, директно урушавају уставно уређење БиХ, задиру у суверенитет и крше владавину права у БиХ али увијек по правилу буду поздрављени од бошњачке стране која се формално залаже за "суверену, самосталну и независну БиХ".

Од изузетног значаја за Републику Српску и за предузимање даљих корака Републике Српске је и чињеница да су од стране бошњачких политичких лидера Уставном суду БиХ, подношене иницијативе за оцјену уставности и законитости које су у правилу биле усмјерене ка укидању надлежности и обиљежја Републике Српске и на штету Републике Српске и њених грађана, а истовремено се готово никад нису тичале људских права и основних слобода грађана, тј. живота и свакодневних потреба грађана БиХ. На жалост грађана Босне и Херцеговине, предметне иницијативе су и јасан показатељ примарног циља бошњачких политичара, а то је развлашћивање и укидање

Републике Српске и апсолутна незаинтересованост за партнерство са циљем јачања мира и стабилности и изградње међусобног повјерања и разумијевања.

2.3 Пренос надлежности усвајањем закона у Парламентарној скупштини БиХ и доношењем подзаконских аката Савјета министара

Пренос надлежности усвајањем закона у Парламентарној скупштини БиХ и доношењем подзаконских аката Савјета министара, такође је механизам антидејтонског дјеловања.

Парламентарна скупштина је без уставног основа усвајала законе у оквиру редовног законодавног поступка, а касније су подзаконским актима надлежних министарства у Савјету министара, битно проширене надлежности утврђене законодавним актом. На овај начин заобилази се надлежност ентитета у поступцима правне регулације одређених питања, јер се углавном ради о питањима која су предмет законске материје, у ком случају је неопходно учествовање и сагласност ентитета, као и шире консултације. На тај начин су фактички од стране извршне власти преузета законодавна овлашћења, чиме је нарушен принцип подјеле власти, владавине права и правне сигурности.

На наведени начин извршен је пренос у многим областима од којих издвајамо област пољопривреде која је у искључивој надлежности ентитета, сходно одредбама Устава БиХ, као и Устава Републике Српске.

2.3.1 Прехрамбена област

У БиХ, област безбједности хране, уређена је сљедећим прописима:

- на нивоу БиХ, Законом о храни ("Службени гласник БиХ", број: 50/04), који је донесен 2004. године и
- у Републици Српској, Законом о храни ("Службени гласник Републике Српске", број: 19/17), који је донесен 2009. године.

У ФБиХ примјењује се Закон о храни који је донесен на нивоу БиХ.

На основу Закона о храни на нивоу БиХ, Савјет министара је, 2005. године, донио Одлуку о оснивању Агенције за безбједност хране БиХ као самосталне управне организације, која за свој рад одговара Савјету министара. Агенција обавља послове управљања и процјене ризика. Агенција за безбједност хране БиХ нормирала је област безбједности хране, хране за животиње и јаких алкохолних пића, те је, између осталог, дефинисала и надлежности институција Републике Српске првенствено Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Републичке управе за инспекцијске послове, чиме се Агенција позиционирала као централни надлежни орган.

У периоду 2005-2019. године, Савјет министара је на приједлог Агенције за безбједност хране БиХ, донио око 120 подзаконских аката на основу Закона о храни. Важно је истаћи да је Управни одбор Агенције у периоду од 2005-2012. године, одлуке доносио већином гласова својих чланова, гдје су чланови Управног одбора из Републике Српске прегласавани. Од 2013. године Управни одбор Агенције доноси одлуке већином гласова својих чланова, уз услов да не постоји ентитетско прегласавање. Даље, у периоду од новембра 2013. године до јануара 2016. године Агенција је своје послове обављала без Управног одбора, што је супротно одредбама Закона о храни БиХ.

Као што је наведено, у Републици Српској, ова област регулисана је Законом о храни из 2017. године и подзаконским актима донесеним по основу истог, а претходно је био на снази закон из 2009 године.

Ефекти оваквог начина регулисања области, огледају се у томе да субјекти у пословању са храном не знају којој институцији да се обрате и који пропис да примјењују. У спољнотрговинском пословању субјекти у пословању са храном послују у складу са БиХ прописима, чиме се отежава дјеловање институција Републике Српске, првенствено Инспектората Републике Српске, јер је доведена у питање примјена републичких прописа из области безбједности хране.

Производња грозђа и вина у БиХ је уређена сљедећим прописима:

- на нивоу БиХ, Законом о вину, ракији и другим производима од грозђа и вина ("Службени гласник БиХ", број 25/08) који је донесен 2008. године,
- у Републици Српској, Законом о вину ("Службени гласник Републике Српске", број 80/15) и Законом о јаким алкохолним пићима ("Службени гласник Републике Српске", број 81/15) који су донесени 2015. године. Република Српска је свој закон у овој области усвојила још 1997. Године којим је престао да важи закон из СР БиХ.

Парламентарна скупштина БиХ је, на основу члана IV 4. а) Устава БиХ, који је само формални основ, усвојила Закон о вину, ракији и другим производима од грозђа и вина, без материјалног основа за доношење истог. На основу овог закона Министарство спољне трговине и економских односа БиХ постаје централни надлежни орган за област производње грозђа и вина. Ово министарство у сарадњи са надлежним органима ентитета, Брчка Дистрикта и на основу мишљења овлашћене институције, издаје рјешење за означавање вина ознаком "заштићено географско поријекло" или "признато географско поријекло". Такође, обједињава и води главни регистар произвођача вина.

Институције Републике Српске не спроводе одредбе закона донесеног на БиХ нивоу, али проблем се јавља у спољнотрговинском пословању, гдје произвођачи послују у складу са БиХ прописима, чиме се отежава дјеловање институција Републике Српске, првенствено Инспектората Републике Српске, јер је доведена у питање примјена републичких прописа из области производње грожђа и вина.

Исти проблем је присутан и у области производње дувана и дуванских производа која је у БиХ уређена сљедећим прописима:

- на нивоу БиХ, Законом о дувану ("Службени гласник БиХ", број: 32/10) који је донесен 2010. године и исти се примјењује и у ФБиХ;
- у Републици Српској, Законом о дувану ("Службени гласник Републике Српске", број: 72/12 и 58/19) из 2012. године.

У ФБиХ примјењује се Закон о дувану који је донесен на нивоу БиХ.

Парламентарна скупштина БиХ је, на основу члана IV 4. а) Устава БиХ, који је само формални основ, усвојила Закон о дувану БиХ, а без постојања материјалног основа за доношење истог. Чланом 50. Закона о дувану БиХ прописано је да даном ступања на снагу овог закона престаје примјена прописа о дувану и дуванским прерађевинама који су се примјењивали у ентитетима и Брчко Дистрикту БиХ. У Републици Српској је у то вријеме на снази био Закон о дувану из 1997. године.

На основу овог закона донесено је 6 подзаконских акта, а Министарство спољне трговине и економских односа постаје централни надлежни орган за област дувана, које у сарадњи са ентитетским министарствима пољопривреде и Брчко Дистриктом БиХ уређује производњу дувана и дуванских производа и вођење регистара.

2.3.2 Фитосанитарна област

Заштита здравља биља у БиХ је нормирана сљедећим прописима:

- на нивоу БиХ, Законом о заштити здравља биља ("Службени гласник БиХ" број: 23/03) и
- у Републици Српској, Законом о заштити здравља биља ("Службени гласник Републике Српске" број: 25/09).

У ФБиХ примјењује се Закон о о заштити биља који је донесен на нивоу БиХ.

На основу Закона о заштити биља на нивоу БиХ донесено је 29 подзаконских аката. Пренос надлежности са Републике Српске на ниво БиХ извршен је у дијелу који се односи на:

- спречавање појаве, уношења и ширења штетних организама као и промет биља, биљних производа и регулисаних објеката, биолошка заштита;
- услови за именовање лица која могу бити именована за фитосанитарног инспектора;
- услови за овлашћивање фитосанитарних лабораторија ради дијагностификовања штетних организама;
- услови под којима се одређени штетни организми, могу увозити или превозити/преносити ради огледа или у научне сврхе и за рад на селекцијама сорти;
- садржај регистара произвођача, прерађивача, увозника и дистрибутера, биљки, биљних производа и регулисаних објеката;
- подаци о првој појави тек откривених штетних организама са листа, начин обавјештавања о појави, затим фитосанитарним мјерама и опасностима од штетног организма;
- стручни испит из заштите здравља биља, за издавање биљног пасоша;
- заштита здравља биља, доношење планиских докумената.

Посљедице пренесених надлежности огледају се у сљедећем:

- доношењем подзаконских аката БиХ и стављањем ван снаге аката Републике Српске, значајно се смањио број фитосанитарних прегледа, а самим тим су и значајно смањени приходи од такси и накнада на граничним прелазима;
- ако би се примјењивали прописи БиХ, именовање фитосанитарних инспектора из Републике Српске би вршила Управа, а законе Републике Српске би требало не примјењивати;
- преузета ентитетска надлежност за овлашћивање фитосанитарних лабораторија, потенцијална опасност је овлашћивање федералних лабораторија за вршење анализа за цијелу територију БиХ;
- управа утврђује услове за увоз штетних организама без сагласности или сарадње са ентитетима, дозвољава или забрањује увоз субјектима са територије Републике Српске, без сагласности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

На основу Закона о заштити здравља биља, Савјет министара је Одлуком о оснивању Управе БиХ за заштиту здравља биља основао Управу за заштиту биља као самостално правно лице за заштиту здравља биља за подручју цијеле БиХ.

Управа за заштиту здравља биља је потпуно преузела надлежности од ентитета у сегменту:

а) промета активних материја које су фитофармацеутска средства, регистрације фитофармацеутских средстава, те издавања дозвола;

б) прописивања сарджаја и начина вођења Јединственог регистра и садржаја регистара произвођача, прерађивача, увозника и дистрибутера, биљака, биљних производа и регулисаних објеката;

в) прописивања начина обавјештавања, садржаја и облика вођења евиденција, те издавања одобрења за обавјештавање;

г) доношења програма обуке из области заштите здравља биља;

д) расписивања јавног позива - конкурса за обављање послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља.

Такође, Законом о заштити нових сорти биља у БиХ, Управа БиХ за заштиту биља је преузела надлежност у смислу да је надлежна/о тијело: а) за додјелу оплемењивачког права, б) за именовање Комисије за заштиту нових сорти биља, в) за одређивање висине накнаде коју плаћа носилац оплемењивачког права, г) које прописује начин и садржај вођења регистара, д) за остале послове прописане поменутиим законом.

Средства за заштиту биља у БиХ уређена су Законом о фитофармацеутским средствима на нивоу БиХ, а на основу којег је донесено 13 подзаконских аката и Законом о средствима за заштиту биља у Републици Српској. Оба прописа у суштини имају исти предмет регулисања, а то је производња, увоз, промет и контрола средстава за заштиту биља, укључујући инспекцијски надзор.

У ФБиХ примјењује се Закон о фитофармацеутским средствим који је донесен на нивоу БиХ.

Пренос надлежности извршен је у дијелу који се односи на:

- послове који се односе на регистрацију средстава за заштиту биља;
- увоз и испитивање нерегистрованих средстава за заштиту биља;
- стављање у промет и примјена средстава за заштиту биља;
- евиденцију потрошње и друге послове у области средстава за заштиту биља.

Посљедице пренесених надлежности огледају се у сљедећем:

Област минералних ђубрива у БиХ нормирана је Законом о минералним ђубривима на нивоу БиХ на основу којег су донесена 4 подзаконска акта и Законом о минералним ђубривима у Републици Српској. Накнадним измјенама закона на нивоу БиХ, прописано је да Управа за заштиту здравља биља БиХ води централни регистар док упис у Регистар минералних ђубрива и Регистар дистрибутера и увозника воде надлежни органи ентитета и Брчко Дистрикта БиХ. Поменутиим измјенама и допунама Закона је дио надлежности са институција БиХ враћен на ентитетски ниво.

Тренутно се у Републици Српској, упис у наведене регистре врши на основу Закона о минералним ђубривима Републике Српске, али је и даље на снази одредба

закона на БиХ нивоу, којом је прописано да то раде надлежни органи ентитета и Брчко Дистрикта БиХ на основу БиХ закона.

Област генетички модификованих организама у БиХ нормирана је Законом о генетички модификованим организмима на нивоу БиХ, а на основу којег је донесено седам подзаконских аката, и Законом о генетички модификованим организмима, у Републици Српској.

Пренос надлежности огледа се у томе да је Агенција за безбједност хране БиХ, преузела надлежност у дијелу који се односи на процедуру испитивања за ограничену употребу, прекогранични пренос, намјерно уношење у животну средину и стављање на тржиште генетички модификованих организама и производа који се састоје, садрже или воде поријекло од генетички модификованих организама.

С обзиром на то да до сада није одобрен ниједан захтјев за употребу и стављање на тржиште сорти и хибрида генетички модификованих биљака и производа који садрже или воде поријекло од генетички модификованих организама, то је за посљедицу имало немогућност увоза соје и сојине сачме, као једне од основних компонената хране за животиње.

Поред тога што су горе наведени примјери, примјери преноса надлежности путем усвајања законских рјешења која нису у надлежности институција на нивоу БиХ, као и путем усвајања подзаконских аката, исти су и примјер централизације по сваку цијену, па чак и онда када исто не доприноси функционалности и ефикасности једног друштвено политичког система. У наведеним примјерима указали смо на преклапања надлежности, те неефикасности упараво из ових разлога. У вези са наведеним неопходно је напоменути да се ентитет Федерација БиХ, у погледу примјене ових прописа, не суочава са истим проблемима, односно исте занемарује, будући да није доносила ентитеске прописе, што није рјешење, с обзиром да су исти у надлежности ентитета.

Федерација БиХ, као један од ентитета у БиХ, не испуњава своје уставне обавезе и не уређује односе унутар ентитета у циљу постизања вишег нивоа функционалности и оперативности, те јачања своје улоге и позиционирање у оквиру БиХ, сходно Дејтонским споразумом успостављеним оквирима. Пасивност и незаинтересованост за изградњу институција ентитета Федерације БиХ, довела је до тога да овај ентитет не врши у потпуности ни своју законодавну функцију у складу са уставном подјелом надлежности, те рјешавање питања која су у надлежност ентитета препушта регулисању прописима који се доносе на нивоу БиХ. Наравно овај приступ одговара бошњачким политичарима, који су доминантни у органима власти овог ентитета, којима је исто примјер нефункционалне организације БиХ, а који указује на потребу да "држава БиХ" преузме

надлежности и улоге које јој према Уставу БиХ не припадају, али исто не мијења чињеницу да према члану III/5 Устава БиХ без сагласности ентитета, БиХ не може да преузме надлежност за послове који јој уставом нису изричито дати.

Невршење дужности од стране ФБиХ разлог је за критику органа власти Федерације БиХ и покретање иницијатива за политички одговорно понашање, односно политички активизам на нивоу ФБиХ, а не за прекрајање Дејтонског споразума.

2.4 Ефекти неуставног преноса надлежности

Притисак на неуставан и незаконит пренос надлежности на ниво БиХ, вршен је константно без утемељења у одредбама Устава БиХ и Дејтонског споразума и упркос сврсисходности и цијелисходности таквог дјеловања у БиХ. Намјера је била урушавање и разградња Републике Српске и дејтонске БиХ и мијењање суштине појма "ентитет", који означава "самоодређено државотворно тијело и карактер државности предметног бића, национални идентитет, затим народну, културну, историјску, језичку и религијску посебност, право на самоодређење".

Такав пренос надлежности, тј. без реалног основа и искључиво руковођен принципом да се уруши и разгради Република Српска и дејтонска БиХ, довео је до тога да је на нивоу БиХ настала огромна и сложена структура органа и институција. Упркос томе БиХ је и даље нефункционална држава, а сложена структура органа и институција углавном служи сама себи, а врло често је и кочничар значајних економских пројеката и процеса који би могли бити од користи за све грађане Републике Српске и БиХ.

Генерално посматрајући, а имајући у виду институције основане дјеловањем одређених међународних фактора и истовремено недјеловањем бошњачких политичара као и наметнутим законима високог представника и спорним одлукама Уставног суда БиХ, може се закључити да су њихове активности и незаконите радње највише допринијеле ситуацији у којој Уставом БиХ установљен правни систем у стварности представља нешто сасвим друго и да је држава установљена Уставом БиХ имагинарна, посебно у сегменту њене суверености, док је њена стварност још увијек у форми протектората.

3. ПРИТИСЦИ НА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ

У протеклом периоду институције и званичници Републике Српске предузимали су низ активности у циљу заштите уставног уређења БиХ и спречавања антидејтонског дјеловања одређених представника међународне заједнице и представника бошњачких политичара и готово сваки пут упозоравали на чињеницу да незаконите и

наметнуте одлуке руше Дејтонску БиХ, иако је свима јасно да БиХ може опстати искључиво уз поштовање и потпуну примјену Дејтонског споразума.

Управо из наведених разлога, протеклих година Народна скупштина Републике Српске је у вези уставног положаја Републике Српске донијела низ одлука и других аката у циљу заштите њених интереса, те је у том смислу, у више наврата захтијевано од страна потписница и свједока Дејтонског споразума, као и од свих представника међународне заједнице да реагују на доношење аката који позивају на разградњу Дејтонског споразума, као и на сваку активност која је противна његовим одредбама и принципима, те да омогуће покретање неопходних процедура којима ће се БиХ, Република Српска и Федерација БиХ вратити у предвиђене оквире овог међународног споразума.

3.1. Дјеловање Народне скупштине Републике Српске

Народна скупштина Републике Српске у протеклом периоду донијела је бројне акте од којих између осталих издвајамо издвајамо:

- **Закључке поводом Информације о учешћу високох функционера из Републике Српске на округлом столу у Дејтону и заузимање ставова о Њујоршкој декларацији (03.12.1999)** у којима, између осталог, изражава озбиљну резерву (неслагања) са предложеним рјешењима везано за пограничну полицију, јединствене пасоше и заједничке јединице за учешће у мировним операцијама.
- **Декларацију поводом најновијих мјера и захтјева Високог представника у Босни и Херцеговини (30.10.2007. године)** којом се од Савјета за имплементацију мира тражи да стави ван снаге закључке Конференције за примјену мира одржане у Бону 9. и 10. децембра 1997. године, који су снажан извор неспоразума и злоупотреба у остваривању овлашћења Високог представника у Босни и Херцеговини.
- **Закључке у вези са Информацијом о ефектима преноса уставних овлашћења са Републике Српске на институције Босне и Херцеговине (14.05.2009. године)** у којима је констатовано да је у 68 случајева дошло до преноса или преузимања надлежности са институција ентитета на институције Босне и Херцеговине, а да је од тога само у 3 случаја Република Српска дала сагласност у смислу члана III5. Устава Босне и Херцеговине да Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине може донијети законе којима се врши пренос надлежности с ентитета на институције Босне и Херцеговине. Народна скупштина оцјењује да начин преноса надлежности путем дугогодишње праксе наметања рјешења одлукама Високог представника међународне заједнице, није дао опште позитивне резултате, нити испунио очекивања у погледу рационалности и ефикасности, ни изградње демократских институција, на бази искрене воље, домаће потребе и интереса.

- **Закључке у вези са Уставним положајем Републике Српске и заштитом њених интереса на нивоу заједничких институција БиХ (21.10.2015.године)** у којима обавезује Владу Републике Српске да у случају када процијени да је дошло до штетног дјеловања институција БиХ по уставну позицију и интересе Републике Српске затражи став Народне скупштине Републике Српске.
- **Резолуцију о заштити уставног поретка и прглашењу војне неутралности Републике Српске (18.10.2017. године)** којом се констатује да је територија Републике Српске је јединствена, недјељива и неутуђива у складу са чланом 3. Дејтонског споразума и Анексом 2. Дејтонског споразума под називом Споразумом о граничној линији између ентитета и односним питањима. Територија Републике Српске у проценту 49% и 51% територије Федерације су неутуђиво право у оквиру међународно признатих граница Босне и Херцеговине.
- **Информацију о неуставној трансформацији дејтонске структуре БиХ и утицај на положај и права Републике Српске (11.11.2019. године)**, као и закључке у вези наведене информације. Информација садржи преглед неуставних активности, те закључке у којима се Народна скупштина, између осталог, истиче да ставови и активности које нису у складу са овим основним уставним начелом доводе до нарушавања уставно-правног устројства Босне и Херцеговине, Републике Српске и Федерације БиХ, те угрожавају мир и стабилност, да је Босна и Херцеговина настала сагласношћу Републике Српске и Федерације БиХ и да само сагласношћу оба ентитета може и постојати, због тога је било каква тежња за измјеном сложене дејтонске структуре апсолутно недопустива и може довести до нежељених посљедица, захтијева од страна потписника и свједока Дејтонског споразума, као и од свих представника међународне заједнице да реагују на доношење аката који позивају на разградњу Дејтонског споразума, као и на сваку активност која је противна његовим одредбама и принципима, те да омогуће покретање неопходних процедура којима ће се БиХ, Република Српска и Федерација БиХ вратити у предвиђене оквири овог међународног споразума, да ће Народна скупштина Републике Српске реаговати у погледу одређивања будућег статуса Републике Српске у случају било каквих настојања противуставне територијалне реорганизације БиХ, да Народна скупштина Републике Српске као носиоце суверенитета прихвата само ентитете и конститутивне народе у БиХ, те било какво наметање суверенитета изван тога има неуставан и антидејтонски карактер. Босна и Херцеговина посједује ограничени и изведени суверенитет који се огледа у дјеловању према трећим државама. Унутрашњи суверенитет припада Републици Српској и Федерацији БиХ, Народна скупштина Републике Српске, као најважније начело Дејтонског споразума и његовог Анекса IV истиче права конститутивних народа у складу са принципима Устава БиХ и међународних докумената који промовишу права народа, а који су дио уставног система у БиХ, укључујући и право на самоопредјељење, што у оквирима Дејтонског споразума подразумијева очување дејтонске структуре и широке

аутономије ентитета, да је у БиХ годинама на дјелу систематска и нелегална унитаризација чињена неправним поступцима високог представника уз брутална кршења уставне структуре БиХ, те позива на реформу правосуђа, односно неуставно формираних правосудних институција. Такође, указује на потребу реформе Уставног суда БиХ.

- **Информацију о преносу надлежности са Републике Српске на ниво БиХ (2021)** која садржи анализу околности и преглед законодавних активности које су у периоду од 1997. године до момента усвајања Информације довеле до преноса надлежности Републике Српске на ниво БиХ. Информација садржи преглед 128 закона и 114 подзаконских аката који су довели до преноса надлежности. Такође, Народна скупштина је усвојила Информације о правосудним институцијама БиХ, са закључком да се повуче сагласност на Споразум везано за успостављање високог судског и тужилачког савјета и Информације о преносу надлежности у области индиректног опорезивања и закључке којима повлачи сагласност да се надлежност из области индиректног опорезивања у оквиру система пореске политике пренесе на Парламентарну скупштину БиХ, као и сагласност на Споразум о надлежностима у области индиректног опорезивања између Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине. У области одбране и безбједности усвојена је Информација о преносу надлежности са Републике Српске на ниво БиХ, те усвојен закључак да се повуче сагласност на Споразум о преносу надлежности из области одбране на институције БиХ потписан са Владом Федерације БиХ.
- **Декларацију о уставним принципима (10.12.2021. године)** којом између осталог констатује да су сви закони које је наметао Високи представник неуставни јер нису донесени по предвиђеној уставној процедури од стране Парламентарне скупштине.
- **Протест против кршења Општег оквирног споразума за мир у БиХ и општег међународног права (22.05.2024. године)** усвојила којим се упућује формални протест као одговор на радње предузете у оквиру неформалне групе држава "међурегионалног језгра" која је Генералној скупштини УН доставила коначни нацрт резолуције УН о Сребреници. Овај формални протест првенствено се односи на Хрватску, као и на Њемачку, Француску, Велику Британију и САД, те на друге земље које су учествовале у спонзорисању или коспонзорисању резолуције.

Издвојене активности Народне скупштине Републике Српске потврђују континуитет антидејтонског дјеловања одређених представника међународне заједнице и представника бошњачких политичара које за циљ има развлашћивање Републике Српске и урушавање дејтонске БиХ, односно стварање нове унитаристичке БиХ, на начин да се заобиђе питање сагласности свих одлучујућих фактора у БиХ, као и готово тридесетогодишњи континуитет уложених напора Републике Српске којима

указује на неуставност и незаконитост доношење аката који позивају на разградњу Дејтонског споразума, као и на сваку активност која је противна његовим одредбама и принципима и истовремено нарушава мир и стабилност у БиХ.

3.2. Подривање дејтонске БиХ

Константно подривање БиХ од стране одређених представника међународне заједнице и незаконито наметање одлука на штету Републике Српске, нарушило је стабилност БиХ и изазива забринутост и скептицизам у Републици Српској и БиХ са једне стране, а с друге стране је од Федерације БиХ направило неконструктивни и незаинтересовани дио БиХ, који не чини ништа на функционалном унапређењу БиХ, него се искључиво ослања на међународни интервенционизам, који по правилу иде на штету Републике Српске и у смјеру да се дејтонска БиХ уруши и разгради у сваком смислу.

Тако, бошњачки политичари, након што је њемачки дипломата Кристијан Шмит наметнуо задње измјене Изборног закона БиХ, реагују по принципу "вежи коња гдје ти ага каже". Овај принцип је јасан доказ да у Федерацији БиХ не постоји воља ни интерес за изградњом било каквих капацитета у БиХ који би могли самостално преузети одговорност и бити носиоци активности у процесима који за циљ имају напредак дејтонске БиХ и њених грађана. То је поражавајућа околност која само потврђује одсуство суверених политика код бошњачких представника и ослањање на међународни интервенционизам.

Од настајања дејтонске БиХ до данас, код одређених представника међународне заједнице и бошњачких политичара перманентно је присутно "недавање шансе" дејтонској БиХ, кроз фаворизовање једног народа у БиХ и смањење уставних надлежности Републике Српске. Иако то дјеловање у протеклом периоду, а о чему свједоче и посљедње одлуке Уставног суда БиХ о "државној имовини" и није дало жељене резултате, искључиво захваљујући званичницима и институцијама Републике Српске, забрињавајућа је чињеница да одређене структуре не одустају од намјере урушавања дејтонске БиХ, односно Републике Српске, чак и по цијену нестабилности и стагнирања на путу развоја БиХ, а што у коначници једино и искључиво трпе грађани БиХ. У прилог томе говори и чињеница да је након што је БиХ отворила преговоре о приступању Европској Унији, што је по природи ствари веома значајан догађај за БиХ и њене грађане, њемачки дипломата Кристијан Шмит у року мањем од 24 сата од отварања преговора одлучио да наметне измјене Изборног закона БиХ и тиме јасно стави до знања да је БиХ протекторат и да као таква ни она а ни њени грађани, немају шта да траже у Европској Унији, а на шта су понављамо бошњачки политичари реаговали по горе описаном принципу.

Насупрот томе, због вођења државотворне и суверене политике и испуњавања уставних и законских обавеза које имају за циљ изградњу и напредак Републике Српске и дејтонске БиХ, представници Републике Српске трпе незамисливе притиске и посљедице.

Па тако Тужилаштво БиХ и Суд БиХ воде политички монтиран процес против председника Републике Српске, јер је вршећи своју уставну надлежност као легално изабрани председник Републике Српске, потписао указ о проглашењу два закона која је донијела Народна скупштина Републике Српске, у складу са уставом и законом прописаном процедуром, те против директора ЈУ Службени гласник Републике Српске, јер је исте ове законе објавио у Службеном гласнику Републике Српске, што је његова законска обавеза.

Чињеница да је уопште дошло до овог поступка отклања све дилеме у погледу професионализма и интегритета правосудних институција на нивоу БиХ, јер да исто постоји до овог поступка не би ни дошло, умјесто тога била би покренута истрага против Кристијана Шмита иницијатора у свјетлу његовог неуставног, нелегитимног и нелегалног дјеловања и штете коју наноси БиХ.

Још један од примјера нефункционалности органа на нивоу БиХ и недржавотворне политике коју воде бошњачки политичари је однос према грађанима БиХ којима су САД и Велика Британија увели санкције. Наиме, умјесто да предузму мјере како би заштитили своје грађане, бошњачки представници поздрављају увођење санкција, те погрдним именима називају грађане којима су уведене санкције, као нпр. "црнолишташи", иако су под санкцијама како грађани Републике Српске, тако и грађани Федерације БиХ. Невјероватно је да Министарство за људска права и избјеглице БиХ или нпр. Омбудсмен за људска права БиХ нису показали заинтересованост да заштите своје држављане, нити су предузели било какве активности да заштите грађане БиХ, иако та материја спада у њихов "изворни дјелокруг рада". Наведене санкције за посљедицу између осталог имале и то да грађани БиХ не могу остварити право на рад, као и да буду плаћени за свој рад, а што је директно кршење Устава БиХ који, између осталог, гарантује право на имовину као и друга права и слободе предвиђене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима.

Бошњачки политичари по цијену заустављања просперитета и економског напретка БиХ, блокирају реализацију значајних инфраструктурних пројеката само из разлога јер су исти иницирани од стране званичника Републике Српске. Наведених примјера у протеклом периоду је било и превише, али издвајамо случај покушаја блокирања пројекта ХЕ "Бук Бијела" који је заједнички пројекат Републике Српске и Републике Србије, а од којег би корист имала цијела БиХ. Јасно се долази до закључка да је једини принцип којим се руководе представници бошњачких политичара, принцип

наношења штете Републици Српској и њеним грађанима, док наглашавамо истовремено грађани ФБиХ од тога немају никакве користи, чак напротив и они трпе штету.

3.3. Резолуција о Сребреници

Последње активности бошњачких политичара у вези Резолуције о геноциду у Сребреници, у Генералној скупштини Уједињених нација су још један од доказа неодступања од намјере да се Република Српска укине.

Бошњачки политичари су својим активностима и радњама у вези Резолуције, свјесно игнорисали уставно уређење и друштвено-политичку стварност у БиХ. Па је тако између осталог, самовољним дјеловањем амбасадора БиХ у УН, Златка Лагумџије, Резолуција спонзорисана без одобрења Предсједништва БиХ чиме је очигледно нарушен Устав БиХ, који вођење спољње политике повјерава искључиво Предсједништву БиХ. Овакав чин јасно показује недостатак намјере да се у БиХ, с једне стране јача повјерење и толеранција међу народима, а с друге стране да народи у БиХ стекну повјерење у институције БиХ, што би водило коначном помирењу и суживоту садашњих и будућих генерација.

Уколико и занемаримо разлоге и тему дјеловања у конкретном случају, немогуће је непримијетити да је Предсједништво БиХ заобиђено, спољна политика БиХ уништена, БиХ је понижена, један конститутивни народ у БиХ игнорисан, а правни субјективитет и интегритет истих у потпуности негиран, оног тренутка када је дозвољено да самостално спољнополитичко иступање појединца, у име БиХ, покрене механизме одлучивања у Уједињеним нацијама или у било којој другој међународној организацији.

Наравно, у духу досадашњег понашања "заштитника БиХ", представници међународне заједнице у БиХ и Кристијан Шмит, иако упознати са апсурдом ситуације настале дјеловањем Златка Лагумџије, амбасадора БиХ у Уједињеним нацијама, нису нашли за сходно да реагују, да иступе и укажу на чињеницу да се у историји дипломатских односа није десио апсурд да Генерална скупштина УН разматра доношење резолуције чији спонзор је појединац, практично обично физичко лице, јер уколико према прописима државе из које долазите немате легитимитет за одређено иступање, онда ваше дјеловање у погледу тог иступања не може производити последице иступања позиције коју обављате, чиме се јасно ставља до знања да њихово дјеловање није добронамјерно према свим грађанима БиХ, да бошњачки политичари уживају неупитну подршку одређеног дијела међународне заједнице, да циљ дјеловања није мир и безбједност у БиХ, те добробит и напредак цјелокупног друштва и свих њених грађана, уколико исто није у складу са константним напорима бошњачких

политичара да мијењају дејтонску БиХ.

Такође, потребно је нагласити да су ове активности и више него јасан показатељ спремности бошњачких политичара да свјесно обману свјетску политичку јавност да је Резолуција акт који подржава БиХ и који је потребан БиХ, а чињеница је да иста није продукт консензуса конститутивних народа у БиХ, нити ће допринијети напретку и изградњи БиХ.

За Резолуцију о Сребреници у Генералној скупштини Уједињених нација гласало је 84 државе чланице, док је 109 држава било против, уздржано или није ни гласало. Начин гласања, односно усвајање аката гласовима већине присутних чланица и које гласају, сходно члану 18. став 2. и 3. Повеље Уједињених нација, уобичајен је за "неважна питања" у Генералној скупштини УН. Ипак сам поступак израде, предлагања и лобирања за Резолуцију је за Републику Српску изузетно важан јер трајно детерминише односе у БиХ и у региону и Републици Српској оставља само један логичан пут, а то је мирно раздруживање са ФБиХ.

Република Српска осуђује сваки вид злочина почињених на овим просторима и не стоји иза било којег од њих. Истичемо да је битно да у БиХ постоји заједничка осуда за све злочине почињене над свим народима у БиХ у току грађанског рата у периоду 1992-1995. године, а не упорно наметање наратива да су постојале само бошњачке жртве, а који наратив је ескалирао са поменутом Резолуцијом.

3.4 Свесрпски сабор

Због одређености српског народа да упркос опструкцијама и константним притисцима сачува мир, политичку и економску стабилност, самосталност у одлучивању, интегритет Републике Српске у складу са Дејтонским споразумом, као и вриједности уткане у темеље нашег слободарског друштва, одржан је Свесрпски сабор, на којем је усвојена Декларација о заштити националних и политичких права и заједничкој будућности српског народа.

Иако је у медијима одржавање Свесрпског сабора представљено као рушење Дејтонског споразума, чињеница је да је Свесрпски сабор констатовао да је Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини – Дејтонски споразум трајно и битно нарушен упркос тежњама Републике Српске и српског конститутивног народа, који су се борили за очување дејтонског уставног оквира у БиХ, те позива све међународне актере да се врате поштовању слова Дејтонског споразума, да Република Србија, у складу са статусом потписника Дејтонског споразума и у складу са овлашћењима које је добила од стране Републике Српске Споразумом од 29. августа 1995. године, треба да

интернационализује проблем урушавања Дејтонског споразума са захтевом да се исти примењује у облику у којем је и потписан од стране свих, да је Република Српска јединствен и недељив уставноправни субјект, који самостално обавља своје уставотворне, законодавне, извршне и судске функције у складу са Уставом БиХ - Анексом IV Дејтонског споразума и чија територија не може бити отуђена мимо Устава и закона Републике Српске, да прихвата и подржава правни поредак успостављен Дејтонским споразумом, а који предвиђа механизме заштите ентитета и конститутивних народа применом института ентитетског гласања у Представничком дому Парламентарне скупштине на нивоу БиХ, института заштите виталних националних интереса у Дому народа Парламентарне скупштине на нивоу БиХ и института заштите виталног ентитетског интереса у Председништву БиХ . Свесрпски сабор је осудио свако непоштовање и кршење Дејтонског споразума и демократских процедура у БиХ, наметање закона, прегласавање конститутивних народа, пренос надлежности са ентитетског нивоа на централни ниво, кршење људских права и слобода, те гарантованих права српског конститутивног народа на слободно и самостално одлучивање и деловање унутар дејтонске Босне и Херцеговине, те сматра непримјереним постављање високог представника у БиХ супротно Анексу X Дејтонског споразума, којим је прописано да је за именовање високог представника потребна сагласност страна уговорница, као и одговарајућа резолуција Савета безбедности Уједињених нација итд.

Битно је истаћи да ниједан закључак свесрпског сабора није на штету БиХ, осим уколико се позивање на примјену слова Дејтонског споразума сматра штетним за БиХ.

3.5. Деструктивно дјеловање бошњачких политичара

Непрестано деструктивно дјеловање бошњачких политичара приморало је Републику Српску на предузимање корака који се односе на мирно раздруживање са ФБиХ. Наметање свог наратива као јединог могућег у БиХ, уз подршку међународне заједнице је оно на чему годинама инсистирају бошњачки политичари. Оваквом политиком наметања и тражења иностране подршке бошњачки политичари онемогућили су компромис и договор у БиХ, а самим тим и њен напредак.

Несамостална политика која се ослања искључиво на страни утицај и која првенствено остварује захтјеве америчке амбасаде у БиХ, довела је до нефункционалне БиХ у којој се константно подрива њена основа, а то је Дејтонски споразум и покушавају прекрјати надлежности, одузети имовина која припада Републици Српској и у коначници успоставити унитарна земља у којој не би постојали ентитети, а ни конститутивни народи.

Поставља се логично питање шта Република Српска још треба да учини, која се још надлежност треба пренијети са ентитетског на ниво БиХ да би БиХ била функционална, односно да би се задовољили интересни апетити одређених међународних субјеката и бошњачких политичара?! Очигледно је да тежње за централизацијом БиХ и укидањем Републике Српске никада неће престати и да је Република Српска приморана да у циљу заштите свих својих грађана и уставног уређења предузме активности у циљу мирног раздруживања са ФБиХ.

Република Српска жели да изврши мирно раздруживање од политичара који не доносе одлуке у интересу Републике Српске, БиХ и њених грађана, који константно призивају међународну интервенцију и којима одговара стање међународне управе тј. протектората.

Република Српска годинама упозорава на ово стање покушавајући успоставити дијалог са представницима власти у ФБиХ и наћи рјешење које ће омогућити нормално функционисање и напредак БиХ. С обзиром да се дјеловањем одређених представника међународне заједнице и представника бошњачких политичара и даље настоји развластити Република Српска, угрозити њено функционисање и њена безбједност, Република Српска је приморана да предузме мјере заштите надлежности које јој припадају и предложи Споразум о раздруживању са ФБиХ.

Предлагање Споразума о раздруживању са ФБиХ сматрамо легитимним правом субјекта који је у стварање дејтонске БиХ унио дио свог унутрашњег субјективита.

Република Српска ће у току имплементације Споразума о раздруживању са ФБиХ и након што Споразум буде имплементиран, поштујући све народе и вјероисповијести, уложити максималне напоре на даљем грађењу односа са ФБиХ и у региону, у којем ће владати мир и стабилност и у којем ће се створити услови за економско јачање и просперитет цијелог простора. Грађани Републике Српске без обзира на националну и вјерску опредјељеност могу бити сигурни да ће органи и институције Републике предузети све уставом и законом предвиђене мјере и радње и осигурати несметан живот и конзумирање свих могућих права, свим грађанима Републике Српске.

4. ЗАКЉУЧАК

Република Српске је сматрала да су потписивањем Дејтонског споразума створени услови за равноправан однос свих конститутивних народа БиХ и осталих народа и грађана БиХ, уз јасну подјелу надлежности између власти на нивоу БиХ и њених ентитета, те да је сада на грађанима БиХ да је граде на темељима истог. Управо из наведених разлога Република Српска је разочарана и не прихвата да су многи кршили

тај исти споразум и наметали рјешења супротна основном принципу и концепту Дејтонског споразума, а то је успостављање равноправног односа свих конститутивних народа у БиХ, те заштита свих њених грађана.

Уставом Босне и Херцеговине Анексом I таксативно су набројани додатни споразуми о људским правима који ће се примјењивати на простору Босне и Херцеговине:

1. Конвенција о спрјечавању и кажњавању злочина геноцида (1948)
2. Женевске конвенције I-IV о заштити жртава рата (1949) и њихови допунски
3. протоколи I-II (1977)
4. Конвенција о статусу избјеглица (1951) и Протокол (1966)
5. Конвенција о држављанству удатих жена (1957)
6. Конвенција о смањењу броја лица без држављанства (1961)
7. Међународна конвенција о елиминацији свих облика расне дискриминације
8. (1965)
7. Међународни пакт о грађанским и политичким правима (1966) и опциони
9. протоколи (1966 и 1989)
8. Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966)
9. Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена (1979)
10. Конвенција против мучења и других сурових, нехуманих и понижавајућих
10. поступака или кажњавања (1984)
11. Европска конвенција о спрјечавању мучења и нехуманих или понижавајућих
12. поступака или кажњавања (1987)
13. Конвенција о правима дјетета (1989)
14. Међународна конвенција о заштити права свих радника миграната и чланова
15. њихових породица (1990)
16. Европска повеља за регионалне и мањинске језике (1992)
17. Оквирна конвенција за заштиту националних мањина (1994)

Међународним пактом о грађанским и политичким правима у члану 1. става 1. утврђено је да сви народи имају право на самоопредјелење. На основу овог права они слободно одређују свој политички статус и осигуравају свој привредни, друштвени и културни развој. Став 2. истог члана утврђује да сви народи могу слободно располагати својим природним богатствима и да се народ ни у ком случају не смије лишити средстава за свој опстанак. Управо се на овај начин крши Дејтонски споразум пошто се жели имовина Републике Српске пренијети на ниво Босне и Херцеговине, што је недопустиво за Републику Српску и интересе српског народа.

А на основу члана 1. става 3. државе чланице Међународног пакта о грађанским и политичким правима, укључујући и оне које су одговорне за управу над несамосталним подручјима и подручјима која се налазе под њиховим старатељством, дужне су олакшати остварење права на самоопредјелење и поштовати то право у складу с одредбама Повеље Уједињених народа. Иста ова права загарантована су

Међународним пактом о економским, социјалним и културним правима кроз члан 1. став 1. 2. и 3.

На основу ових конвенција загарантовано је свим народима право на самоопредјељење и поштовање њихових права. Уколико се не буде поштовао Дејтонски споразум, а самим тим и Устав БиХ, те се настави са кршењем унутрашњег права на штету Републике Српске и српског народа то може довести до нефункционалности и питања одрживости Босне и Херцеговине и заједничких институција.

Само поштовање унутрашњег и међународног права Босну и Херцеговини може извести из кризе у коју је доспјела неодговорном и националистичком политиком бошњачких политичара али и притисцима међународне заједнице. Тежња политичког Сарајева за централизацијом БиХ и стварањем унитарне БиХ национална је тежња Бошњака, али на тај начин угрожавају се интереси друга два конститутивна народа и њихов опстанак на овом подручју.

Република Српска и њене институције поштују Дејтонски споразум и међународно право и ништа друго и не траже од политичких представника друга два конститутивна народа и међународне заједнице.

Стога уколико не буде политичке воље и међународне подршке да Босна и Херцеговина постане држава у којој се поштује устав онда је мирно раздруживање са Федерацијом БиХ, једини излаз за народе у Босни и Херцеговини, а предлагање Споразума о регулисању односа Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине у складу са Дејтонским споразумом и међународним актима је једини уставан и законит пут који представља најбоље могуће рјешење за БиХ.

Наглашавамо да је Република Српска изабрала да се бори искључиво политичким и правним средствима и ни на који начин неће и не жели угрозити мир и стабилност у БиХ, али је и више него очигледно да је БиХ постала слијепа улица за све народе и да мирним раздруживањем можемо ријешити све кризе и застоје који нас прате у протеклих 29 година.